

Domáci glasovi

Stev. 129

Lienz, četrtek 4. julija 1946.

Leto 2.

O BEGUNCIH, SVOBODI IN MIRU

Ne gre tukaj za nekatere ljudi; ali recimo rajši: nekaj števil. Nočemo tudi ne govoriti o predvojnih emigracijah - Belorusih, španskih republikanovih itd., katerih sledi lahko skoraj povsod najdemo v obliki nekaj tisoč izkoreninjenecov. Računajmo samo posledice viharja, ki je od 1. 1939 dalje zanesel 15 do 20 milijonov inozemskih delavcev v Nemčijo. Govori se o 26 milijonih političnih in rasnih pregnancih, od katerih jih je 9 milijonov umrlo. 25 milijonov Rusov je brez doma. Kitajska prekaša vse rekorde s 50 milijonov beguncev in 2 milijona brezdomskih sirot. Da ostanemo pri Evropi - najzmernejša ocenitev mednarodne organizacije za pomoč znaša 30 milijonov civilnih "D.P. oseb", žrtev totalitarnih režimov.

Vihar je minil, trpljenje in žalost ostaneta. In tudi smrtni ples še ni končan. Kot reakcija na nacistični imperializem so vsak dan nove mase brez doma: Nemci, ki jih izganjajo iz Češkoslovaške in Poljske, kjer so, namesto da bi nastopili kot dobri družinski očetje, rajši sejali pangermanizem.

In dodajmo k tem masam še vse druge nesrečnike, one brez državljanstva, španske republikance, nemške emigrante, Poljake, ki se obotavljajo vrniti se v svojo domovino, Baltijce, Madžare... Brez pomena je, da marsikateri med njimi štejejo v vrsto "bivših sovražnikov". Ali pa smo morda že pozabili strpljivost ravnati s tujci na tisti način, ki je bil temelj dobrega glasu Avstrijcev za časa podonavske monarhije?

Od Hitlerja preganjani židje, dolga leta izpostavljeni duševnim in telesnim ponižanjem, so kakor po čudežu ušli plinskim sobam in krematorijem. Kaj mislite, da so se vrata evropskih gradov odprla, da jih sprejmejo, ali pa da so jim z že davno pozabljeno gesto ponudili dobrodošlico v miru? Nikar ne mislite; tudi danes še obstajajo židovska taborišča. Celo v naši stari krščanski državi so izpostavljeni marsikateremu psovstvu, celo zagrizenim, obrekovanju polnim hujskanjem. Drug slučaj: Protinacistični Avstrijci, katerim je Hitler odvzel državljanstvo, tega še danes niso dobili nazaj in jih smatrajo kot "brezdržavljanstva". So ljudje, ki so bili policijski ovaduhi, da so izročali politične disidente državam, ki so jih zahtevale. Težko je oceniti krivdo, toda zaničevanje človeka je tisto, kar me je najbolj zmedlo.

Avstrija je majhna država, uničena, izkravela, od okupacije razdeljena in težko obremenjena. Nima niti finančne moči, niti težke industrije, ostala pa nam je le še ena prosta pot, da igramo zgodovinsko vlogo. Moramo obuditi stare tradicije k novemu življenju, da postanemo tista dežela, ki preganjanim, zapuščenim in obupanim ljudem ponuja roko v pomoč, - ne da bi prej dosti sprasovali - in jim damo možnost, da si ustanovijo nov dom. Ali bomo dopustili, da nam uide ta priložnost, da postanemo velik narod?

Neka inozemska poročevalska agencija javlja, da je zun. min. Gruber izjavil, da je v Avstriji 300.000 preseljenih oseb, ki s svojo navzočnostjo v naši državi ogrožajo dobre odnose Avstrije do so-

sednjih držav in da jih je treba zato pregnati. Osebnost ne morem verjeti, da je dr. Gruber to izjavil. Kajti ta izvajanja so absurda v svojem utemeljevanju in nečloveška v svojem sklepu. Neurno je misliti, da so vse preseljene osebe črnoborzijanci, kakor so nas bota že zvesti naši bivši oblastniki, da so vsi Rusi razbojniki in vsi židje oderuhi. Da, so tudi črnoborzijanci, razbojniki in oderuhi, in ki zaslužijo kazen. Absurdo pa je reči, da navzočnost beguncev ogroža mir Avstrije, kajti to kar ta mir v resnici ogroža, je ravno duh sovraštva do tujcev, o katerem priča ta izjava - če je bila res dana. Dr. Gruber ni mogel dati te izjave, ker je pravi avstrijski demokrat. On tega ni mogel storiti, ker je kristjan.

Isti problemi najdejo odmev tudi pri vzvišenom prebivalcu Vatikana, ki v svoji poslanici od 1. junija poziva vse ljudi, ki so dobre volje, naj zgradijo mir in naj vsi, ki morejo, izkažejo gostoljubje beguncem in brezdomcem. Poznam dr. Gruberja, in prihodnjič, ko bo govoril o beguncih, bo rabil podobne besede, ali pa ga je oblast toliko spremenila... Zvest načelom krščanskega duha, o katerem je Nj. svetost papež Pij. XII. rekel, da so edini temelj prave svobode in resničnega miru, je v Parizu branil svobodo in mir naše države.

Samo, če se upošteva krščanska načela, moremo upati na trajen mir in resnično svobodo na zemlji. Toda le, če mi sami vsakemu - naj bo Avstrije ali begunec - privoščimo mir in svobodo, moremo zahtevati od drugih mir in svobodo.

("Vorarlberger Nachrichten", 22.VI.46.)

ZAKAJ JE ANGLIJA UMAKNILA PODORO

General Mihajlović je bil častnik v redni jugoslovanski armadi in se je boril proti Nemcem od dneva, ko so ti napadli njegovo domovino. Ko je bila Jugoslavija poražena, se je umaknil v srbske gore z majhno četo svojih zvestih ter pričel organizirati uporniško gibanje.

Nobenega potrdila ni, da bi bila kakršna koli komunistična opozicija se uprla nemškimi osvajalci pred nemškimi vdorom v Rusijo meseca junija. Tito sam se ni pojavil prej kot koncem julija ali avgusta, čeprav se lahko smatra, da je on organiziral tajni upor v Belgradu.

ZVEST KRALJU PETRU. Mihajlović je ostal zvest kralju Petru, ki je prišel vedel Jugoslavijo v vojno na strani Vel. Britanije. Tito je bil vedno zanesljiv republikanec. Zavzemal se je za svobodno, demokratično federativno Jugoslavijo, v kateri naj bi bila enakost in dalekosežna avtonomija za dežele, ki sestavljajo Jugoslavijo. Mihajlović je bil za nadaljevanje srbske hegemonije nad Jugoslavijo. Tovrhu vsega je bil Tito komunist, Mihajlović pa ne.

Britanska vlada je kmalu odposlala svojo misijo k Mihajloviću, ki je bil izvoljen za vojnega ministra v begunski vladi v Londonu. V teh prvih dneh je bilo težko pošiljati kaj dosti orožja, ker je moralo iti preko Caina, kar predstavlja ovinak približno 3000 milj.

Titov pokret je med tem hitro naraščal. Ne tako v Srbiji sami kakor v Črni gori, Bosni, Hrvaški in Sloveniji. Te dežele so ga podpirale mnogo prevé, da bi se bil mogel Mihajlović uveljaviti. V pričetku 1.1943 so se prvi britanski častniki s padali spustili v Titov glavni stan.

Medtem so Titovi partizani in Mihajlovićeve četni vodili nelzprosno civilno vojno. Brezdvoma je bilo slabo delo podpirati obe

nasprotni si gibanji. Britanska vlada se je ponovno trudila, da bi dosegla poravnavo; toda ta bi bila zahtevala preveč krvi. V takšnih okoliščinah se je britanska vlada odločila ob pričetku 1.1944, da odpokliče svojo misijo pri Mihajloviću.

NE DA BI SE PRIKUPILA RUSKIM ZAVEZNIKOM. Na široko je razširjeno mnenje, da je ta odločitev padla, da bi bilo zadoščeno Rusiji. Ni pa nobene podlage za takšno mišljenje. Resnica je, da se je Tito vezbal v Moskvi celih 5 let. Toda čudno dejstvo je, da mu Rusi niso dosti pomagali v Jugoslaviji. Prva britanska vojaška misija v Titovem glavnem stanu se je pojavila 11 mesecev prej kakor ruska. Po prihodu ruske misije so sledile včasih majhne pošiljke hrane in orožja. Hrana, ki so jo Rusi spuščali, je bila nesporno ameriškega izvora.

Ceprav ni bilo nobene podlage za trditev, da bi bil Mihajlovič kdaj sodeloval z Nemci, je bilo dovolj poročil, da so sodelovali z Nemci skoraj vsi njegovi podpoveljniki. Ti častniki pa niso bili kolaboracionisti iz morebitne ljubezni do Nemcev, temveč iz strahu pred Titom. Pogled na vojaški zemljevid Jugoslavije bi zadoščeval za razumevanje položaja. Četniške skupine so taborile vedno blizu glavnih nemških oporišč - zato, da so bili varni pred napadi partizanov.

Bilo pa je to kolaboriranje nekoliko razumljivo. Jaz sam sem pri svojem bivanju v Jugoslaviji videl več legitimacij, ki so jih našli pri padlih četnikih. Te so bile vedno na eni strani ožigosane z žigom kraljevske vojske, kraljevske hiše Karađorđjevičev, na drugi strani pa z nemškim orlom in kljukastim križem.

ODLOČITEV JE PLAČALA VOJASKO RAZLIKO. V glavnem je padla britanska odločitev vzporedno z izjavo Churchilla, da bodo pomagali vsakemu, ki bi "teptal Hune". Ni nobene dvoma, da je bila ta odločitev pravilna z vidika, da se kolikor mogoče hitro dobi vojna z najmanjšimi krvnimi žrtvami; in ta je doprinesla velike vojaške koristi. Res je, da te koristi ni bilo videti, čim se je končala vojna. Tito je pokazal presenetljivo nehvaležnost napram onim, ki so mu največ pomagali.

Vlada ~~zavezniških~~ držav je zaprosila, da bi smeli ameriški častniki pričati pri Mihajlovičevi razpravi. Ti častniki so bili sestreljeni nad Jugoslavijo, rešili so jih četniki, ki so jim nato omogočili povratek v Italijo.

Tito je odločno zavrnil ta predlog. Več kot 4 leta je bila partizanska propaganda naperjena proti Mihajloviću in ga označevala kot "izdajalca", fašista, kolaboracionista itd. Njegova obsodba in usmrnitev sta, kakor se bojim že v naprej odločena.

Civilne vojske so se vedno končale s tem, da so usmrtili voditelje poraženega tabora. Edina izjema je bila ameriška državljanska vojna. Če bi bil Tito moder, bi posnemal ta slavni in človečanski primer. Toda ne izgleda, da bi storil tako. Komunistično sodišče se vedno hvalisa, da je "neusmiljeno".

Zgornji članek je v aprilu objavil Randolph Churchill v angleškem listu "Daily Telegraph".

BELGRAJSKA SODNA RAZPRAVA. "The New Statesman and Nation" od 22.V. piše: "V procesu zoper Mihajloviča in ostale četniške častnike je mnogo zanimanja osrečotčenega na britansko politično vodstvo vojno. Čelo potem, ko je britanska radijska propaganda prenehala obitno podpirati četnike, se je vzdrževala vsa-

kršne direktne omembe Titovih sil, katere so zakrivali pred britansko javnostjo s podobnimi imeni kot "patrioti".

V tej dobi pa je zunanje ministrstvo še dalje podpiralo kraljevsko jugoslovansko vlado in ni verjetno, da bo kdaj mogoče prepričati Tita, da zunanje ministrstvo v tej tuđežni državi nikakor ni moglo imeti pojma o tem, da bi ni navduševali Mihajlovića, naj se bori proti partizanom in to v času, ko je Britanija oficiele podpirala partizane. Knjiga s šiframi, ki je padla v roke Titu, naj bi bila seveda partizanom zadosten dokaz za to, da smo igrali dvojno igro. Ni pa potreben tak dokaz, če se ozremo na sedanjo jugoslovansko "protibritansko stališče". Britanski odnošaji z Belgradom pomenijo razmerje Britanije z Rusijo, in danes je jugoslovansko časopisje usmerjeno veliko bolj proti Britaniji kakor pa rusko. Mnogi ljudje so prišli iz ravnotežja v mržnji Titove vlade glede vprašanja, ali je Mihajlović kolaboriral, ali je dovolil svojemu štabu, da kolaborira s sovražnikom. O tem pa ni nobenega dvoma: britanski, ne jugoslovanski viri, so ta dejstva že davno ugotovili.

Kar se tiče Titovega režima, je tako grozen in netoleranten, kakor se je moglo pričakovati v balkanski državi, ki ni nikdar poznala demokracije in državljanske svobode in ki je šla po barbarski vojni strozi komunistično revolucijo, v kateri so državo uničevali četniki, ustaši, Madžari, Italijani in Nemci."

==:==

SOVJETI UGRABLJAJO FANTE IN DEKLETA. Vedno bolj se množijo poročila, da Sovjeti v svoji coni v Nemčiji ugrabljajo fante in dekleta od 14 - 17 leta. Taki fanti in taka dekleta skrivnostno izginjajo in vsaka sled za njimi je zabrisana. To se dogaja zlasti v brandenburški pokrajini. Že lani v maju so se primerili taki slučaji, ki se zdaj vedno bolj množijo. "Daily Telegraph" od 25. junija poroča, da je prišlo veliko staršev iz Spreewalda, ki leži kakih 80 km pod Berlinom, v nemško prestolico k sovjetskim in nemškim oblastem poizvedovat za svojimi sinovi in hčerami. Niso pa dobili prav nobenih pojasnil in nobene sledi za njimi. Zelo verjetno je, da jih imajo Sovjeti v posebnih taboriščih v svoji coni. V mestu Luebbenu, ki je štejele pred vojno 8000 prebivalcev, je izginilo 150 otrok.

POSILJKE PAKETOV IZ AMERIKE.

Ponovno je bilo brati v avstrijskih listih, da je mogoče dobivati iz Amerike živilske pakete. Tudi mi smo po avstrijskih listih objavili te vesti. Z druge strani pa mnogi begunci prejemajo od svojcev iz Amerike pisma, v ka-

terih jim ti naročajo, naj jim pošljejo "UNRRA-Card", da jim bodo mogli poslati paket. Ker nihče po taboriščnih uradih ni vedel, kakšna naj bi bila ta potrdila (UNRRA-Card), se je lienško UNRRI-no ravnateljstvo obrnilo na UNRRI glavni stan s prošnjo za pojasnilo v tej zadevi. Ta je sporočil, da so za zdaj mogoče pošiljke teh paketov samo za begunce v ameriški coni. UNRRI glavni stan je naredil potrebne korake, da bi omogočil dovoz ameriških paketov tudi v britansko cono. Ko pride odobritev, jo bomo objavili.

PRIVATNI IZPITI NA GIMNAZIJI V PEGGEZU PRI LIENZU se bodo zaradi tečajnih izpitov začeli šele v ponedeljek dne 15. julija ob 8 uri zjutraj. Kdor ima tehtne razloge za znižanje takse, naj jih obrazloži v prošnji, ki jo mora vložiti pri ravnateljstvu do 10. julija. **SPREJEMNI IZPITI** za vpis v prvi razred bodo v ponedeljek dne 8. julija. - Ravnateljstvo.

UMRLI SO: Cirila Bregant, u-radnica iz Sv. Lovrenca; Langus Janez, Radovljica; Ivan Jazbec iz Ljubljane; Anton Podkrižnik, gostilničar v Reki na Pohorju; Pavlina Zorman v Domžalah; Ivan Herle v Domžalah.